Budapest, 25. Jänner 1888. Neue Jüdische Pester Zeitung. Fünfter Jahrgang Nr. 11.

נייע יידישע פעסטער צייטונג

אָרגאַן פיר פּאָליטיק, האַנדעל, פּערקעהר אונד יידיש-האַנפּעסיאָנעללע אינטערעסען.

רעדאַקטיאָן: מ׳ עהרענטהייל.

פּרענומעראַציאָנס-פּרייז דעם בלאַטעס אַמסט פּרייזאַנ.-ביילאַגע.
פיר פּעסטער-יידישע-נעמען:
גאַנציאָהריג 8 גולדען, האַלביאָהריג 4 גולדען, פיערטעליאָהריג 2 גולדען.
פיר דאָס אויסלאַנד:
גאַנציאָהריג 10 גולדען, האַלביאָהריג 5 גולדען, פיערטעליאָהריג 2 גולדען 50 קר.

פּרענומעראַציאָנס-אָנזאָגלעכער, שטיר אַלע אַנזאָגענען ווי: גאַנצע אייזענבאַן אַדרעסען מיט מאָרטיק בוריאַן אין בודאַפּעסט.
Moritz Burian in Budapest.

בודאַפּעסט מיטוואָך, יב׳ שבט ה תרמ״ח.

פיינפטער יאָהרגאַנג, נומער 11.

דיא אויסוואַרטיגע לאַגע.

פערהעפטונג צווישען עסטערייך-אונגאַרן אונד דייטשלאַנד.

זיט עטליכע טאָגען אַזשען פערנעמען מאַן נעבן מעהר אַפּטייאַהרנערע אַבטעיל-נעקלערונג. וואהר-שיינלעך דיעסען דיא פאַרבעשאַפטיגונגען דער פּער-שיעדענען באַלאַנסע איבער קריעגס-דיסקוסיאָנען אונד טיפּלאָמאַטישען נעבן בערעכענען. אום זאָ איפיר-נער ווירד אין דער פּרעסע אייגע טעפּעגע הענדע פערהאַנדעלט בעטרעפענד, אום דאס בינדנס צווישען עסטערייך-אונגאַרן אונד דייטשלאַנד צו לאָקערן. נאַכדעם אלעדע פערזיכע, דייטשלאַנד פאַן זייגער פרייגעשאַפט צו אונגערער מאַנאַרכיע אבצו-ציעהען, מאַשאַר מיסהונגען זיכ, בעשטעהט מאַן זיך יעטצט ווידער, עסטערייך-אונגאַרן נעגען דייטשלאַנד צו פערהעפטען. מאַן ווילל אונגערע מאָנאַרכיע איבערעדען, דאס זיא פאַן דייטשלאַנד גע-נעקעטשט ווירד, וואהרענד זיא זיא איך אהנע בינ-נס מיט דייטשלאַנד אלס „נאַה-מאַכס״ בעשטעט. הען מאַנטאָן, צוליכטייט ווירד הינגעגעבען בישטעט הען פאַנען קאַלאַנקי פאַן זייגער שטעללע אלס מיניסטער דעס אייסערן צו פערדרענגען, דאַ ער דיא שולד טראָגט, זיינען אונזערע מאָנאַרכיע דעס דייטשען ריכע נעגענגעבער איינע „אונטערגאַנגס-ווערד״ נעשע אַלדלעך שטעללען מוס! דעס עגגלישען וועלט-בלאַטעס, דער „טימעס״, ווירד נעמעלד הערבער איס זיינען אַלענגערעס בעריכטעס:

„האַס פערהאַלטנס צווישען עסטערייך-אונ-גאַרן אונד דייטשלאַנד בעשאַפטיגט מיט רוקזיכט איך דיא ערינערונגען אים איינען דיא אַלטדייטשען אין ענגלאַנד ווייזן. דיא דייטשע רעגיערונג האַט צוויי-אַנטשעידען יעגע אונטערשעד צווישען זיינען, וועלכע אין אַסטרייך בראַטשערן נעגען עסטערייך-אונגאַרן ערשעינען דער, דאַך נעשאַה דיעס זיא אַס פאַרלשאַנדיג זיינע ווייר-קונג פערלאַה. מאַן האַט אים אַלגעמיין זאַגען, דאַס אין דער אַפּפּעזיציאָן מיינונג עסטערייך-אונגאַרן דער אומשאַנד מיטפּע פערשטאַנדנ פערוואָרפען, דאַס דיא בראַטשער דעס פּרעסטיג בי סמאַרק זיך זיא אויסרעדען. אַלס אַב דער אייזענאַטשע פּרעדיגע נוט דורך, צוגעשאַנדענסטע, וועלכע עסטערייך-אונגאַרן אין סוראַנד צו מאַכען אַבטעיל, ווערהאַלטן ווערדען מאָנעד.

„מאַן האַטטע געלעגענהייט, דאַס עסטערייך-אונגאַרן, דייטשלאַנד אונד אַנדערע זיך מיט פּער-אינטעד קראַפט נעגען יעדע מאַכט ווענדען ווער-דען, דאַ דיא פּרייגעבע שטאַרק ווירדע. — זייטדעם יעדאַך דיא דייטשען בראַטשער עסטערייך-אונגאַרן אנגעגרייפען, זיינ דער דער אַפּפּעזיציאָן מיינונג אַנגעשלאָסען, שווערע צווייפעל אייפגעטרעטן. פאַר אייניגען וואָ-כען נוליכטעט יעדערמאַן נאָך, דאַס אַהנע דאַס דייטשע בונדנס עסטערייך-אונגאַרן אלס נאָך-מאַכט נוטט בעשטעהנט קאָנען! יעטצט האַט מאַן דען שפּיעס אומגעקעהרט. מאַן פאַנט נעמעלך: אַב אונטער דען נעגענוואַרטיגען אומשאַנדען דער אַל-לאַיאַן מיט עסטערייך-אונגאַרן נטכט נעראַדע פיר דייטשלאַנד אייגע „לעבענס-פאַנען״ בולדיג? — דיא עסטערייכיש-אונגאַרישע אַרמעע דער קוס אויר-דעס לויכטן אין אייראָפּאַ. דיא מאַנאַרכיע אויס אויך אַלליין אַן אייגען. זיך מיט רוסלאַנד צו מעסטען, אונד זיינען דיא עסטערייכיש-אונגאַרישע רעגיערונג זיך פאַן דייטשלאַנדס פאַלשהייט אונד טרייולאָזיגקייט אָבערצייגען ווירדע. אַן ווירדע דאַס הייריגע פאַלל-שאַנדיג פערוואָרפען דייטשלאַנד אין אייגע זעהר

פערשעדענע נייאַנקייטען.

* (דער האָף אין בודאַ-פעסט). אם 9. פעברער ווירדען אהרע מאַעסטאַטען, דער קאַנצ אונד דיא קאָנגין, פערזעך קראַנ-קייטען צו זיין ווידאָלף, קראַנ-פּרינצעסין שעפּאַניע אונד ערצ-הער-צאָגין מאַריע וואַלעריע, מיט דעם נאַנגען האָף-שטאַאַטען אין בודאַ-פעסט אַרטרעפען. דער הייריגע אויפשטאַהלט דער אַלערהאָכסטען הערר-שאַפטען אונד דער קאַנילינען האָפהאַלטונג ווירד זיך אויף אונגעאַהנטע צעיטן בי צוזאָף מאַנע ער-שטערקען, אונד ווירדען וואהרעד דיעזעס צייט-רוים אין דער אַפּנע דער האָף-בורג פערשיעדענע פעסטליכקייטען אַראַנזירט ווערדען. אם 13. פעב-בער ווירד אין דער האָף-באַלל שאַטטפינדען, צו וועל-כעם אַללע אין בודאַ-פעסט אייזלענדען. דאָף-פאַרט-גען פשטאַלידערד דעם „האָהען אדעלס״ עכסטע דען מיליטאַרישען אונד ביירגערליכען „נאַמאַבליטאַטען״ אונד ערהאַלטען. אין ווערדען מעהרערע האָף-דינערס נעגענבען ווערדען.

* (דער פערשיעדענע ריכטונגען). אם (ראַ מ) וואַרדע הייטע אין ווינען ערפאָנגען. עס איזט וואַהרשיינליך, דאַס אויך דאָרט אינטערעסל-לאַטיאָנען ערפאָלגען ווערדען אין אנגעלעגענהייט דער אויסוואַרטיגען פאַלטישען לאַגע.

* (פאַס רוסישען האָף). מאַן מעל-דעט אים פעטערסבורג: דער האָף האַט זיך עגנ-שלאָסען, זיינען הייריגען אויפגעטאַהלט בי צום אבלעף דער קראַנעוואַכט צו פערלאַנגען. אין דיע-זער צייט ווערדען זעכס נאָכט האָף-פעסט אבגע-האַלטען ווערדען, ווא אין האָפקיריזען פערלוסטע, ווירד דאַס רוסישע קאַיזער-פאַאר אים לויטע דעס אַמטעס. וואַהרשיינליך עדער אינוסט, אים אויך אין דיא כרים אונד נאָך דעס כוזקאַזוס אונ-טערקישען אונד איראַליטישען קאָנפעסיאָנען מיט נאָרעכט בעגיסטערונג בעגיסט.

דאַס ווירד אין רוסלאַנד איינע נייען אַרגער הערפאָרוופען. מאַן ווירד אין פעטערסבורג נייער-דינגס פייער אונד פלאַממען שייען נעגען דען „שהראַ-ביבער״ אין פאַהיא.

— — —

אים אונגאַרישען דייסטאָג וואַהרענד עסטערי-דיא נעגענוואַר-דעמאַטע בעגעדעט. דיא פאַרלאַנ-דער רעגיערונג וואַרדיג אים 102 מיטגלידער-טאַג אלס גרונדלאַגע דער שפּעציאַל-דעבאַטע אנ-גענאָמען, אין דיעזעס אונגעגלוקע ווירד אבער דיא „לאַנגען וואַפּפען״ אבגענומען דער רעזאָלוויט-טען פערהאַנדלעד, וואַראַן דיא שפּעציאַל-דעבאַט-טע אַהרען אנאַנד נעמען. אין דער פאַרגעסטיגען וויטצונג אונטערבריטשטע דער האַנוטער-מיניסטער, באַראָן פעיערטאַהי, אינען נעזעטצ-עמטוואָרף וווע-גען ערהיטשונג אייגער נעזעטצ-אַבריך אין בודאַ-פעסט. דער מיניסטער האַט מיט דער בעגרעפּפטע-דען אַבגעוויזען, נעזעלשאַפט אַוזאַהל בעריטשט אייגען דען אַבגעשלאָסען, דאַך מוס דיעזער ערסט פאַס דייטסאַטע אַנגענאָמען ווערדען, אום גילט-קייט צו ערהאַלטען. — ווייר בעדויערן אויפריכטיג דיא אַפּרקאַציאָן פאַן נעזעטצ-ערגאַנזאַטיאָנ: עס איזט נכט צו פּרייליך. דיא ערגיגונג פאַן מאַרקט-ווערקיגונג צו אַלגעמיין. אַלליין וווען זאָלכע אונ-בעריכטיגונג צו אַהרען, זאָ איזט עס אימפּעריזען בעסער, דאַס מאַן דיא נכט אום. שווערען נעלד״ ערסט אונס דעם אויסלאַנד בעציעהונג מיסטע!

פערשיעדענע נייאַנקייטען.

* (דער האָף אין בודאַ-פעסט). אם 9. פעברער ווירדען אהרע מאַעסטאַטען, דער קאַנצ אונד דיא קאָנגין, פערזעך קראַנ-קייטען צו זיין ווידאָלף, קראַנ-פּרינצעסין שעפּאַניע אונד ערצ-הער-צאָגין מאַריע וואַלעריע, מיט דעם נאַנגען האָף-שטאַאַטען אין בודאַ-פעסט אַרטרעפען. דער הייריגע אויפשטאַהלט דער אַלערהאָכסטען הערר-שאַפטען אונד דער קאַנילינען האָפהאַלטונג ווירד זיך אויף אונגעאַהנטע צעיטן בי צוזאָף מאַנע ער-שטערקען, אונד ווירדען וואַהרעד דיעזעס צייט-רוים אין דער אַפּנע דער האָף-בורג פערשיעדענע פעסטליכקייטען אַראַנזירט ווערדען. אם 13. פע-בער ווירד אין האָף-באַלל שאַטטפינדען, צו וועל-כעם אַללע אין בודאַ-פעסט אייזלענדען. האָף-פאַרט-גען פשטאַלידערד דעם „האָהען אדעלס״ עכסטע דען מיליטאַרישען אונד ביירגערליכען „נאַמאַבליטאַטען״ אונד ערהאַלטען. אין ווערדען מעהרערע האָף-דינערס נעגענבען ווערדען.

* (דער פערשיעדענע ריכטונגען). אם (ראַ מ) וואַרדע הייטע אין ווינען ערפאָנגען. עס איזט וואַהרשיינליך, דאַס אויך דאָרט אינטערעסל-לאַטיאָנען ווערדען אין אנגעלעגענהייט דער אויסוואַרטיגען פאַלטישען לאַגע.

* (פאַס רוסישען האָף). מאַן מעל-דעט אים פעטערסבורג: דער האָף האַט זיך עגנ-שלאָסען, זיינען הייריגען אויפגעטאַהלט בי צום אבלעף דער קראַנעוואַכט צו פערלאַנגען. אין דיע-זער צייט ווערדען זעכס נאָכט האָף-פעסט אבגע-האַלטען ווערדען, ווא אין האָפקיריזען פערלוסטע, ווירד דאַס רוסישע קאַיזער-פאַאר אים לויטע דעס אַמטעס. וואַהרשיינליך עדער אינוסט, אים אויך אין דיא כרים אונד נאָך דעס כוזקאַזוס אונ-

דיא אויסוואַרטיגע לאַגע.

פערהעפטונג צווישען עסטערייך-אונגאַרן אונד דייטשלאַנד.

זיט עטליכע טאָגען אַזשען פערנעמען מאַן נעבן מעהר אַפּטייאַהרנערע אַבטעיל-נעקלערונג. וואהר-שיינלעך דיעסען דיא פאַרבעשאַפטיגונגען דער פּער-שיעדענען באַלאַנסע איבער קריעגס-דיסקוסיאָנען אונד טיפּלאָמאַטישען נעבן בערעכענען. אום זאָ איפיר-נער ווירד אין דער פּרעסע אייגע טעפּעגע הענדע פערהאַנדעלט בעטרעפענד, אום דאס בינדנס צווישען עסטערייך-אונגאַרן אונד דייטשלאַנד צו לאָקערן. נאַכדעם אלעדע פערזיכע, דייטשלאַנד פאַן זייגער פרייגעשאַפט צו אונגערער מאַנאַרכיע אבצו-ציעהען, מאַשאַר מיסהונגען זיכ, בעשטעהט מאַן זיך יעטצט ווידער, עסטערייך-אונגאַרן נעגען דייטשלאַנד צו פערהעפטען. מאַן ווילל אונגערע מאָנאַרכיע איבערעדען, דאס זיא פאַן דייטשלאַנד גע-נעקעטשט ווירד, וואהרענד זיא זיא איך אהנע בינ-נס מיט דייטשלאַנד אלס „נאַה-מאַכס״ בעשטעט. הען מאַנטאָן, צוליכטייט ווירד הינגעגעבען בישטעט הען פאַנען קאַלאַנקי פאַן זייגער שטעללע אלס מיניסטער דעס אייסערן צו פערדרענגען, דאַ ער דיא שולד טראָגט, זיינען אונזערע מאָנאַרכיע דעס דייטשען ריכע נעגענגעבער איינע „אונטערגאַנגס-ווערד״ נעשע אַלדלעך שטעללען מוס! דעס עגגלישען וועלט-בלאַטעס, דער „טימעס״, ווירד נעמעלך הערבער איס זיינען אַלענגערעס בעריכטעס:

„האַס פערהאַלטנס צווישען עסטערייך-אונ-גאַרן אונד דייטשלאַנד בעשאַפטיגט מיט רוקזיכט איך דיא ערינערונגען אים איינען דיא אַלטדייטשען אין ענגלאַנד זייזן. דיא דייטשע רעגיערונג האַט אייגע עגטשעידען יעגע אונטערשעד צווישען זיינען, וועלכע אין אַסטרייך בראַטשערן נעגען עסטערייך-אונגאַרן ערשעינען דער, דאַך נעשאַה דיעס זיא פאַרלשאַנדיג זיינע ווייר-קונג פערלאַה. מאַן האַט אים אַלגעמיין זאַגען, דאַס אין דער אַפּפּעזיציאָן מיינונג עסטערייך-אונגאַרן דער אומשאַנד מיטפּע פערשטאַנדנ פערוואָרפען, דאַס דיא בראַטשער דעס פּרעסטיג בי סמאַרק זיך זיא אויסרעדען. אַלס אַב דער אייזענאַטשע פּרעדיגע נוט דורך, צוגעשאַנדענסטע, וועלכע עסטערייך-אונגאַרן אין סוראַנד צו מאַכען אַבטעיל, ווערהאַלטן ווערדען מאָנעד.

„מאַן האַטטע געלעגענהייט, דאַס עסטערייך-אונגאַרן, דייטשלאַנד אונד אַנדערע זיך מיט פּער-אינטעד קראַפט נעגען יעדע מאַכט ווענדען ווער-דען, דאַ דיא פּרייגעבע שטאַרק ווירדע. — זייטדעם יעדאַך דיא דייטשען בראַטשער עסטערייך-אונגאַרן אנגעגרייפען, זיינ דער דער אַפּפּעזיציאָן מיינונג אַנגעשלאָסען, שווערע צווייפעל אייפגעטרעטן. פאַר אייניגען וואָ-כען נוליכטעט יעדערמאַן נאָך, דאַס אַהנע דאַס דייטשע בונדנס עסטערייך-אונגאַרן אלס נאָך-מאַכט נוטט בעשטעהנט קאָנען! יעטצט האַט מאַן דען שפּיעס אומגעקעהרט. מאַן פאַנט נעמעלך: אַב אונטער דען נעגענוואַרטיגען אומשאַנדען דער אַל-לאַיאַן מיט עסטערייך-אונגאַרן נטכט נעראַדע פיר דייטשלאַנד אייגע „לעבענס-פאַנען״ בולדיג? — דיא דייטשאַאַר אייגע „לעבענס-פאַנען״ בולדיג? — דיא עסטערייכיש-אונגאַרישע אַרמעע דער קוס אויר-דעס לויכטן אין אייראָפּאַ. דיא מאַנאַרכיע אויס אויך אַלליין אַן אייגען. זיך מיט רוסלאַנד צו מעסטען, אונד זיינען דיא עסטערייכיש-אונגאַרישע רעגיערונג זיך פאַן דייטשלאַנדס פאַלשהייט אונד טרייולאָזיגקייט אָבערצייגען ווערדע. אַן ווירד דיא הייריגע אַפּלל-שאַנדיג פערוואָרפען דייטשלאַנד אין אייגע זעהר

Wiener Bibliothek

זה סידור המ"ץ שלהם קדושין, והנה אין ספק אשר הבעל מסדר קדושין זה מדבר מתוך גרונם להראות אשר כדין סידור קדושין, ואני אכיר את ראש הקהל והסופר דשם אשר המה אנשים חשובים ויראי ד'.

ועתה מורי ורבותי גאוני זמנינו, בעיניכם תראו עד היכן הדבר מגיע, אשר הבעל מסדר קדושין לא הרגיש אשר בהתנצלות זה גילה קלונו ברבים, והעיז פנים לומר אשר כדין סידור קדושין לענוגה, ואני מעיד, אשר שו"ב אחד סידור קדושין למנקת אחת והוא ירא שמים, אך לא ידע הדין, וכמה מכשלות בטבעת קדושין גופא, אשר הרבה חתנים יקחו טבעת מאהרים, ואחר הקדושין יחזרו הטבעת לבעליהם, או מקדש בטבעת נחושת שארן ש"פ תחת של זהב, כאשר היה זה במקום אלשא ראקאש, וכהנה בשאר ענינים, ונידון אישות נוגע לכללת ישראל, ועתה מורי ורבותי, אף אם קטן ודל אני, מלכי יושפי עליכם, לקבץ התומת רבנים, ולהעריך מכתב בקשה אל אדון קולטוס מיניסטער להיות מחק המלכות והמדינה, שלא יסדר איזה איש קדושין עד אשר יהי' בידו מכתב רשיון משלשה רבנים, וה"ה הצדיק מה"ו יצחק רייך נ"י בודאי יתאמץ בדבר מצוה להחיש מעשיהו ולהביא לידי גמר בהשתדלתי אצל קולטוס מיניסטער.

יום ד" נר למשיחי לפרט פה סעמאטין

ה"ק זאב וואלף הלוי ראזענבלי' חונה פה והגלי'.

טעלעגראפישע דעפעשען.

וויען, 22. יאנגער. דיא ערקלארונג דער „קאלנישען צייטונג“, דאס דייטשלאנד בע־ייט שטע־הע, אים פאללע איינעם קריעגעס צווישען עסטער־רייך-אונגארן אונד רוסלאנד פיר אונזערע מאנארכיע דיא וואפפען צו ערגרייפען, האט היער איינען איבעראוס גינסטיגען איינדרוק געמאכט. וואהל קיממערט זיך דייטשלאנד אום בולגאריען ניכט, עס ווירד יעדאך ניממער דולדען, דאס עסטעררייך-אונגארן עבען וועגען דער בולגארישען פראגע פאן רוסלאנד איבערפאללען ווערדע. אים אונגארישען רייכס־טאגע האבען העלפי אונד פערצעלל אונלאנגסט אינטערפעללירט, וואס אונזערע מאנארכיע אים פאללע איינעם קריעגעס פאן דייטשלאנד צו ער־ווארטען האטטע? יעטצט ווירד עס הערען פאן טיסא לייכט זיין, איהרע דיעזע אינטערפעללאציאנען איינע „בעפריעדיגענדע אנטוואָרט“ צו ער־טהיילען.

סאפהיא, 32. יאנגער. דער היעזיגע עסטער־רייך-אונגארישע קאנזול, הערר בוריאן, איזט פיר קורצע צייט אויף אורלויב געגאנגען. איינגע העט־צער שפרענגטען נון אויס, דאס עסטעררייך-אונ־גארן, אויס פורכט פאר רוסלאנד, זיינע בעציעהונגען צו בולגאריען אבגעבראכען האטטע, וואס יעדאך בלאס איינע באזווילליגע ערדיכטונג איזט!

נעשעפטס-בעריכט.

פעסטער געטריידע- אונד פראדוקטען-געשעפט.

דער געטריידע- אונד פראדוקטענגעשאפט אונזערעס פלאטצעס האטטע אויך אין דער אבגעלויפענען וואכע קיינע בעוואגדערע לעבהאפטיגקייט, דאך צייגטע זיך איממערהין פיר איינגע ארטיקעל עטוואס בעססערע פראגע.

וויי צען. עס ווארדען 75,000 מעטערצענטנער פער־קויפט. דיא פרייזע זינד אוים דער „פרוכט- אונד מעהלפרייז טאבעללע“ ערזיכטליך.

קארן. דאס געשאפט וואר שוואך. מיטטעלוואא־רע פאן 5 גולדען 40 קר' ביז 5 גולדען 50 קר', פרימא פאן 5 גולד' 50 קר' ביז 5 גולד' 75 קר'. אומזאטץ 7,000 מעטערצענטנער.

גערסטע. דיא קויפלוסט וואר גוט. מאן בע־צאהלטע: שיפפ-וואארע פאן 5 גולד' 25 קר' ביז 5 גולד' 50 קר', באהנ-וואארע פאן 5 גול' 60 קר' ביז 5 גול' 65 קר'.

קוקורוץ. דאס געשאפט וואר גוט. עס ווא־רדען 6000 מעטערצענטנער אלטע וואארע פאן 5 גול' 55 קר' ביז 5 גול' 60 קר' פערקויפט.

האפער. בייא שוואכעם אויסגעבאט ווארדען 3500 מעטערצענטנער אומגעזעטצט. אונטערגעארדנעטער וואורדע פאן 5 גולד' — קר' ביז 5 גולד' 05 קר', מערקאנ־טיל-האפער פאן 5 גולד' 05 קר' ביז 5 גולד' 10 קר', מיטטעל פאן 5 גול' 45 קר' ביז 5 גולד' 50 קר' פרימא-האפער פאן 5 גולד' 70 קר' ביז 5 גולד' 80 קר' בעצאהלט.

רעפס. עס ווארדען 1200 מעטערצענטנער קאהל־רעפס צו 10 גולד' 25 קר' פערקויפט. באנאטער מיט גערוך צו 10 גולד' 50 קר' 10 גולד' 75 קר'.

ריבאל. עס ווארדען 600 מעטערצענטנער צו 30 גולד' 25 קר' פערקויפט.

קלייע. פיינע 3 גול' 70 קר', גראבע 3 גול' 50 קר'.

קלעעזאמען. לוצערנער פאן 43 ביז 44 גולדען. פיינע וואארע פאן — ביז — גולד', ראטהקלעע גראסקאר־נינער פרימא פאן 41 ביז 42 גולד', גראסקארנינער פאן — ביז — גולד'.

פעטראלעאום. עכט אמעריקאנישעס פרימא צו 23 גולד'25קר', פרימא איגלאנדישעס צו 21 גולד' 50 קר', גאליצישעס אונענטצינדבארעס צו 20 גולד' 50 קר', געלבעס ענטצינדבארעס צו 19 גולד' 50 קר'.

הילזענפריכטע. גראסע ווייסע פיזאלען פאן 10 גולד' -- קר' ביז 10 גולד' 25 קר', צווערג-באהנען פאן 12 גול' 25 ביז 12 גול' 75 קר', ברוינע-באהנען פאן 9 גול' — קר' ביז 9 גול' 10 קר' מאהן בלויער פאן 24 ביז 25 גול', גרויער 22 ביז 23 גולד' —. ערבסען פאן 9 גולד' 50 ביז 11 גולד' — אונגארישע ענטהילזטע צו 14 גולד' 50 קר', אויסלאנדי־שעס ערצייגניס פאן 24 גולד' ביז 24 גולד' 50 קר'. לינזען יע נאך קוואליטאט פאן 9 גול' — ביז 12 גולד' — קר. בעססערע ביז 20 גול'. קיממעל געריישערט פאן 30 ביז 32 גול'. הירזע. בריין פאן 10 גולד' ביז 12 גולד' 50 קר'. מאהאר-זאמען פאן 10 גולד' 50 קר' ביז 11 גולד' 50 קר'. האנפ-זאמען פאן 11 גולד' — קר' ביז 11 גולד' 50 קר', אללעס פער 100 קילאגראמם. דאס געשעפט וואר גוט.

לעדער. דאס געשאפט וואר פאריגע וואכע זעהר שוואך. פרימא איינזאטץ טערצען פאן 10 ביז 17 קילאגראמם צו 158 גולד' ביז 162 גולד', צווייזאטץ טערצען פאן 18 ביז 20 קילאגראמם צו 160 גולד' ביז 163 גולד', דרייזאטץ טערצען פאן 20 ביז 22 קילאגר' צו 162 ביז 164 גולד'. דעטטא אלטשניידער פאן 22 ביז 25 קילאגר' צו 148 גולד' ביז 154 גולד'; ביפפעל-טערצען פאן 25 ביז 28 קילאגר' צו 152 ביז 155 גולד'; קוה-הייטע גע־גערבטע פאן 7 ביז 8 קילאגר' צו 220 ביז 230 גולד', נעצאג־גענע פאן 7 ביז 9 קילא צו — גולד' ביז — גול', ברוינע פאן 7 ביז 8 קילאגר' צו 220 גול' ביז 230 גולד'; ראסהייטע נעצאגען צו 170 גולד' — קר' ביז 180 גולד' — קר'; פיטטלינגע גענערבטע פאן 2 ביז 3 קילאגראמם צו 265 ביז 280 גול', קאלבפאללע גענערבטע פאן 6 ביז 8 קילאגר' צו 350 ביז 365 גולד'; קאלב-פעללע ברוינע פאן 10 ביז 13 קילאגר' צו 425 ביז 445 גול', בלאנקהייטע פאן 10 ביז 12 קילאגר' צו 175 ביז 185 גולד' פער 100 קילאגראמם.

פעללע. אים פערלויפע דער לעטצטען וואכע ווארדען בייליפיג 2,000 שטיק שאפ-פעללע פער־קויפט, אונד צוואר: דייטש-וואללינע פאן 2 גולד' 40 קר' ביז 2 גולדען 70 קר', באטשקער אונד באנאטער פאן 2 גולד' 20 קר' ביז 2 גולד' 60 קר' פער פאאר. סערבישע אונד בולגארישע פאן 95 ביז 105 גולד' פער 100 שטיק, באסנישע אונד קראאטישע פאן 58 ביז 62 גולד', טירקישע אונד מאצעדאנישע פאן 55 ביז 56 גולד'. פער 100 קילא־גראמם. אללעס מיט 2 פערצענט ראבאט.

ראהע הייטע. מאן בעצאהלטע: אונגארישע שווערע אכסען-הייטע פאן 85 ביז 90 גולד', קוה-הייטע פאן 76 ביז 80 גולד', פיטטלינגע פאן 95 ביז 100 גולד' פער 100 קילאגר'. ראסהייטע שווערע פאן 9 גולד' — קר' ביז 10 גולד' — קר', לייכטע פאן 7 גולד' 50 קר' ביז 8 גולד' 50 קר' פער פאאר.

בריעפע דער רעדאקציאן.

העררן ק' וואגנ' אין נאסוואר: ווענן אירגענד איין פערדאכט פארליעגט, קאנן דא היעמיט בעאויפטראגטע שאנדארמעריע אללעדינגס איבעראלל דורכזוכען, וועגן מאן זיך אויסווייזען קאנן, דאס דיא אלטען געוויכטע בלאס אלס אלטעס אייזען זיך פארפאנד, אהנע בענוטצט צו ווערדען, זא איזט דיעס ענטשיעדען ניכט שטראפפוורדיג. וואס זיא אונטער געוויכטען אין ווערכען עס קלאפפט, פערשטעהען, פערמאכטען וויר ניכט צו ערראטהען. גענגען דאס אורטהייל דעס שטוהל-ריכטערס קאנן מאן אן דען וויצע-געשפאן אדער דען קאמיטאטס-פערוואלטונגס-אויסשוס אפפעללירען. דיא קאנפיסצירטען געגענשטאנדע ווערדען געוועהנליך צו גונסטען דער ארמען-ארמען פעראייסערט. — העררן א' הופטמ' אין באר (גאליציען): דיא געווינשטען בלאטטער זינד ליידער ניכט מעהר פארראטהיג, וועסהאלב וויר מיט דענזעלבען ניכט דיענען קאננען. — נאך „ב“: אין דער אדרעססע אין אונזערם בריעפקאסטען נוממער 3 „הערר אד' ר' אין ב“, בעדייטעט דאס ב': בעלעניעש!

אללע צושריפטען, זענדונגען אונד בעשטעל־לונגען, זאוויא פראנומעראציאנס-געלדער פיר דיא „נייע יידישע פעסטער צייטונג“ בעליעבע מאן צו אדרעססירען אן:

מאריץ בוריאן אין בודא-פעסט.

Moritz Burian in Budapest.

דיעזע איינפאכע אדרעססע גענוגט פאללקאממען אונד איזט איינע געגויערע בעצייכנונג אונגאטהיג.

לאטטא-ציעהונג פאם 21. יאנגער 1888.

וויען	20	13	86	44	76
גראץ	36	88	28	86	23
טעמעשוואר	38	51	78	13	66

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

	קוואליטעט פר. העקטאל.	פער 100 קילאגראמם
וויי צען (נייער) באטשקאער	76	—.——.—
„	77	—.——.—
„	78	7.15 — 7.20
„	79	7 25 — 7 30
„	80	7.30 — 7.35
„	81	7 60 — 7.65
פעסטער-באדען	75	—.——.—
„	76	—.——.—
„	77	—.——.—
„	78	7,05 — 7,10
„	79	7,15 — 7,20
„	80	7 20 — 7.25
„	81	7,25 — 7.30
טהייס	75	—.——.—
„	76	—.——.—
„	77	—.——.—
„	78	7.10 — 7.15
„	79	7.20 — 7.25
„	80	7.25 — 7,30
„	81	7,30 — 7,35
וויעסעלבורגער	75	—.——.—
„	76	—.——.—
„	77	—.——.—
„	78	7.10 — 7.15
„	79	7 20 — 7.25
„	80	7,25 — 7.30
„	81	7.25 — 7 30

פריכטע	קוואליטעט פר. העקטאל.	פער 100 קילאגראמם
קארן	70—72	5.55 — 5.80
גערסטע מאלץ	62—64	5,75 — 6,80
„ פוטטער	60—62	5,40 — 5,60
האפער	39—41	5 40 — 5 75
קוקורוץ באנאטער	75	5.55 — 5.60
אנדערע	73	5,45 — 5.50
הירזע	—	6.25 — 7 —

טערמינע		פער 100 קילאגראמם
ווייצען	פער הערבסט	7 72
„	פריה-יאהר	7 35
קוקורוץ	מאי-יוני	6.04
„	יוני-יולי	—.—
נערסטע	יוני-יולי	—.—
האפער	פריה-יאהר	5,65
„	הערבסט	—.—
רעפס	אויג.-סעפ.	—.—

זאק-מעהל

דער זאק צו 100 קילאגראמם מיט זאק פרייא באהן.

נוממער	פל.	קר.
0	14	80
1	14	40
2	13	90
3	13	40
4	12	70
5	12	30
6	11	20
7	10	40
8	9	80
8½	8	80

שפיריטוס	פל.	קר.
אלטע פעסטהער ראפפינירטע	28	—
„ נייע קארטאפפעל	24	50

קורז-טאבעללע פאם 22. יאנגער.

געלד-קורז

	פל.	קר.
זילבער-אגיא	100	—
דוקאטען (מינצדוקאטען)	5	95
דעטטא (ראנדדוקאטען)	5	85
עסט.-אונג. 8 גולדען גאלדשטיקע	10	02
נאפאלעאנדאר (20 פראנקס)	10	02
צוואנציג מארק-שטיקע	12	44
רוסישע אימפעריאל	10	34
דייטשע רייכסבאנקנאטען	62	20
פאפיער-רובעל	110	50

ווערטה-פאפיערע

	פל.	קר.
אונגארישע גאלדרענטע צו 6 פערצענט	—	—
דעטטא „ 4 „	97	50
אונג. פאפיער-רענטע „ 5 „	83	40
עסטערר. גאלדרענטע „ 4 „	110	10
דעטטא פאפיררענטע „ 5 „	93	70
אונגארישע אייזענבאהנ-אנלעהען	148	75
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	104	—
טעמעשוואר באנאטער	103	50
זיעבענבירגישע	103	75
גאליצישע	100	70
קראאציען סלאוואניען	107	—
ווייגצעהענט-אבלאזונגס-אבליגאציאנען	—	—
סערבישע פרעמיען אנלעהען צו 3 פערצ'.	30	50
פפאנדבריעפע דעס אונגארישען באדענ־קרעדיט-אינסט. צו 5 איינהאלב פערצ'.	101	—
דער אונגארישען היפאטהעקען באנק צו 5 איינהאלב פערצענט	102	25

לאזע

		פל.	קר.
1854-ער 4% שטאאטסלאזע	צו 250 גולד'	131	25
1860-ער 5-פערצ'	„ 500 „	136	—
דעטטא	„ 100 „	134	25
1864-ער	„ 100 „	164	25
דעטטא	„ 50 „	164	50
אונגאריש-פרעמיען-לאזע	„ 100 „	119	—
דעטטא	„ 50 „	123	—
טהייססטהאל-לאזע	„ 100 „	123	25
וויענערלאזע	„ 100 „	128	75
האמא רעגולירונג	צו 42 לירע	—	—
טירקען-לאזע		17	60
קרעדיט-לאזע	צו 100 גולד'	177	—
קלארי-לאזע	„ 40 „	48	50
דאנוי-דאמפשיפפאהרט-לאזע	„ 100 „	116	50
אינזבורקער לאזע	„ 20 „	20	25
קעגלעוויטש לאזע	„ 10 „	28	50
דראהויער לאזע	„ 20 „	17	50
אפנער לאזע	„ 40 „	50	—
פאלפי לאזע	„ 40 „	48	70
רודאלפס לאזע	„ 10 „	19	50
סאלם לאזע	„ 10 „	58	50
זאלצבורגער לאזע	„ 20 „	24	—
סטאניסלויס לאזע	„ 20 „	33	50
טריעסטער לאזע	„ 100 „	137	—
דעטטא	„ 50 „	69	75
וואלדשטיינ-לאזע	„ 20 „	38	50
ווינדישגרעץ „	„ 20 „	48	50
עסטרייכישע רעטהע קרייץ-לאזע		17	25
אונגארישע „ „		11	25
ראטהע לאזע		8	40

Budapest 1888 Druck und Eigenthum v. MORITZ BURIAN.

Für die Redaction verantwortlich M. EHRENTHEIL.

דאָרף. אין דיעזעם „אללערהייליגסטען" וועררען דיא ביכער דעס „אלטען אונד נייען בונדעס" אויפבעוואהרט; דעססען וואַנדע זינד רינגסאום מיט „היילינגען־בילדערן" געשמיקט. אין דעם געגאננטען טעמפעל צו אקזום בעפינדעט זיך איינע נאכאהמונג דער פאָן מאָזעס אנגעפערטיגטען „בונדעסלאדע", אין וועלכער דיא „הייליגען שריפטען" אויפבעוואהרט ליעגען. פאָר איינינגען יאהרען ליעס זיך דער יעטציגע נעגוס פאָן דעם איטאליעניישען בילדהויער מ א ר א ט ט י, אויך איינען טהראָן, גאנץ נאך דעם עבענבילדע דעס סאלאָמאָנישען, אנפערטיגען אונד קאָסטעטע איהן דיעזער פאַללע 30,000 פראנקס. — דער נעגוס האט נון, וויא דיא דעפעשע מעלדעט, פאַללע פיעראונדצוואנציג שטונדען פאָר דעם איינגאנגע צו דיעזעם בעט־הויזע, אלזאָ אים פ אָ ר ה אָ ף, אים געבעטע פערבראכט, אים זאָ דען ביישטאנד דעס היממעלס פיר זיינע ארמעען, דיא ער נון געגען דיא איטאליענער אים פעלד פיהרען ווירד, צו ערפלעהען. — אלס ער דאנן נאך זאָנגענאויפגאנג דיא קירכע זעלבסט בעטראט, זאָ זאָלל ער דאזעלבסט פאָן דען היילינגען דער י י ד י ש ע ן שטאַממע בעגריסט וואָרדען זיין. צור ערקלאָרונג דיעזער דונקלען שטעללע דיענע פאָלגענדעס: דער קילטוס דער אביססיניער בעשטעהט אוים איינעם „געמענגזעל" פאָן כריסטליכען אונד יידישען געבריייכען אונד צערעמאָניען. אין דער קירכע צו אקסום, אלס דער אללערהייליגסטען דעס לאנדעס, פונגירט זאָגאר נאָך איין „האָהער־פריעסטער", דעם צוואָלף אָלטעסטע דער געמיינדע אלס בעגלייטער בייגעגעבען זינד. דיעזע צוואָלף אָלטעסטען פיהרען דיא נאמען דער זאָהנע יאקאָבס: ראובן, שמעון, לוי א. ז. וו. — דיעזע נון זינד דיא „צוואָלף היילינגע דער יידישען שטאַממע", פאָן דענען אין דער דעפעשע דיא רעדע איזט. דיעזע האבען דאנן, זעלבסטפערשטאָנדליך מיט צושטיממונג דעס „האָהענפריעסטערס", דעם קאָניגע דיא שאַטצע צו קריעגסצוועקען איבערגעבען. וואס דאנן דיא „בלוטיגען אָפפער" אנבעלאנגט, זאָ בעשטאנדען דיעזעלבען אוים שאפען, קאָלבערן אונד שטיערען, זאָ וויא דער אביססיניישע ריטוס עס פאָרשרייבט. — דיא אבעססיניער בריינגען נעמליך אימער, בעפאָר זיא אין דען קריעג ציעהען, גאָטט איין אָ פ פ ע ר דאר, אונד בערופען זיך דאביי א אויף דען קאָניג ש ו י ל (שאול המלך), דער איין אָהנליכעס טהאט. דיא צור אָפפערונג בעשטיממטען טהיערע ווערדען פאָן דעם „האָהען־פריעסטער" געשלאכטעט אונד דאנן גאנץ נאך דעם דאפיר אין דער „ביבעל" פאָרגעשריעבענען צערעמאָניעל אויף דעם אלטארע פערבראנט. דיעזעס געשיעהט אבער אללעס פאָן אבעססינישען פריעסטערן אונד האבען דיא ארמען יודען, דיא אין אבעססיניען לעבען אונד דען נאמען „פאלאשאס" פיהרען, גאר ניכטס מיט דיעזער אָפפערונג צו טהון. איבעריהויפט דולדעט דער פאנאטישע נ ע ג ו ס ניכט איינמאל איינען זאָלכען „פאלאשא" אין זיינער נאָהע, געשווייגע, דאס ער דורך איהן איינע רעליגיאָזע צערעמאָניע פאָרנעהמען לאססען ווירדע. — דיא קאָניגע עטהיאָפיענס אונד אבעססיניענס בעהייפטען, פאָן קאָניג סאלאָמאָ אונד דער קאָניגין פאָן סאבא (מלכת שבא) אבצושטאממען אונד בעטראכטען זיא זיך דאהער נאָך הייטע אלס צום הויזע דוד געהאָרענד. (וויר האבען דעם אָביגען נור הינצוצופיגען, דאס פאָר עטווא צוויי יאהרצעהנטען דיא העררען ראבבינער הילדעסהיימער אונד לעהמאנן זיך בעצינגליך דער ערפאָרשונג דער אבשטאממונג דער „פאלאשאס" פיעלע מיהע גאבען. עס שטעללטע זיך יעדאָך הערוים, דאס דיעזעלבען וואָהל זעהר פיעלע יידישע בריינכע בעאָבאכטען, דאָך ענטשיעדען נ י כ ט יידישער אבשטאממונג זינד!)

* (ד ע ר א ב ע ר ג ל ו י ב ע א ו נ ד ד ע ר ק ר י ע ג.) אין סעפעש־גנעזדא (ציפסער קאָמיטאט) וואורדע אם 15. דיעזעס, אום 11 אוהר נאכטס, דיא שטורם־גלאָקע געלייטעט אונד פייער־לאָרם געשלאגען. דיא בעוואָהנער־שאפט ראָטטעטע זיך צוזאממען אונד דיא פייער־וועהר זעטצטע זיך אין בערייטשאפט, דענן נאך איינער אם היממעל זיך צייגענדען „פייער־זיילע" צו שליעסען, מוסטע אין איינעם נאכבאר־דאָרפע איינע שרעקליכע פייערס־ברונסט ענטשטאנדען זיין. עס ערוויעז זיך אבער, דאס אין דער געגענד דעם פייער־שיינעס גאר קיין דאָרף ליעגע, זאָנדערן דאס מאן עס מיט איינער זעלטענען „היממעלס־ערשיינונג" צו טהון האבע. איינע מאָכטיגע „פייער־זיילע" שטאנד אם היממעל אונד לייכטעטע מיט „ראָטהער גלוטה" איינע פאַללע שטונדע הינדורך אין דער נאָכטליכען ווינטער־לאנדשאפט. דאראויף פערבלאססטע דיא היממעלס־ערשיינונג, אונד דיא אלאַרמירטען איינוואָהנער גינגען וויעדער שלאפען. נאטירליך בעשפרעכען דיא לייטע פאָן סעפעש־גנעזדא דיא היממעלס־ערשיינונג אלס איין „פאָרצייכען דעס קריעגעס." — (עס זינד דיא הערדען אין דעם ערוואָהנטען אָרטע אָפפענבאר הערצליך שלעכטע פאָליטיקער. דיא „היממעלס־צייכען" בעדייטען עבען ניכטס, אונד מאן דאַרף אן זאָלכע גאר ניכט גלויבען. אללייז וואָצו דענן דיא קריעגס־צייכען „אם היממעל" זוכען, נאכדעם עס דערען גענוג אויף ערדען גיבט! ניכט דיא „פייער־זיילע" אם היממעל, זאָנדערן דיא אנהייפונג רוססישער טרופפען אן דען גרענצען דייטשלאנדס אונד עסטעררייך־אונגארנס קינדיגט אונס מיט לויטער שטיממע דיא דראָהענדע קריעגס־געפאהר אן.)

* (צ ו ז א מ מ ע נ ג ע וו א כ ס ע נ ע צ וו י ל ל י נ ג ע.) אוים מיסלויץ (מאָהרען) ווירד דער „נייען פרייען פרעססע" פאָם 19. דיעזעס געשריעבען: אין אונזערעם שטאָדטכען קאם הייטע דער פאַלל פאָר, דאס דיא פרויא איינעס ארמען פערלמוטטערקנאָפפדרעכסלערס פאָן „דריללינגען" ענטבונדען וואורדע, פאָן דענען צוויא קינדער נאך ארט דער „זיאמעזישען צוויללינגע" צוזאממענגעוואכסען זינד. דיעזעלבען האבען צוויא פאָללקאָממען אויסגעבילדעטע קאָרפער מיט רעגעלרעכטען גליעד־מאסען; זינד מיט דען ריפפען־באָגען אנאיינאנדער געוואכסען אונד בעזיטצען איין געמיינשאפטליכעס ברוסטבלאטט. אינוויעוויית דיא איננערען אָרגאנע איןביידען קאָרפערן „געמיינשאפטליך" אָדער „געטרעננט" זינד, לאָסט זיך פאָם איייסערן אנזעהען ניכט מיט בעשטיממטהייט פעסטשטעללען, יעדאָך איזט וואהרשיינליך, דאס לעטצטערעס דער פאַלל. דיא מוטטער, זאָוויא דאס ערסטגעבאָרענע מאָנגליכע קינד זינד געזונד, היינגעגען קאמען דיא צוזאממענגעוואכסענען צוויללינגע (מאָדכען) טאָדט צור וועלט.

* (פ ו ר כ ט ב א ר ע ע ק ס פ ל אָ ז י אָ ן.) אין דער דינאמיט־פאבריק צו צורנדאָרף (ביי פרעסבורג) פאנד אם 23. דיעזעס איינע פורכטבארע עקספלאָזיאָן שטאטט, זאָ דאסס דאס גאנצע געביידע אין טרימטער גינג. דרייא ארבייטערינען, יונגע מאָדכען, וואורדען פאָרמליך צערפעטצט; צוואָלף אנדערע שווער פערוואונדעט. דאס דאָגנער־אָהנליכע געקראך וואר שטונדען־וויט האָרבאר. דער בעטריעב דער פאבריק וואורדע איינגעשטעללט.

איינע יודען־פריינדליכע בראָשירע.

— פאָם אוניווערזיטאָטס־פראָפעססאָר דר׳ ש אָ פ פ ע ר. —

אין פאָריגער נוממער האבען וויר בערייטס אין קירצער פאססונג איינינע זאָטצע מיטגעטהיילט אוים דער בראָשירע, וועלכע דער אוניווערזיטאָטס־פראָפעססאָר אונד קאָנזיסטאָריאל־ראטה דר׳ ש אָ פ פ ע ר אין זאלצבורג זאָעבען פעראָפפענטליכטע, אום דיא יודען געגען דיא באָזוויללינגען אנגריפפע דער אנטיסעמיטען אין שוטץ צו נעהמען. עס איזט שאָן דיא בעהויפטונג אינטערעססאנט, דאס דער אנטיסעמיטיסמוס פאָרציגליך פאָן „געטויפטען יודען" פערברייטעט ווירד אום אונאויסלאָשליכעם האססע געגען איהרע פריהערען גלויבענסגענאָססען, דא אויף פאָליטישעם, געזעללשאפטליכעם אונד רעליגיאָזעם געביעטע זאָלכע „אבטריננינגע" אין דער רעגעל אלס דיא אונפערזאָהנליכסטען פיינדע איהרער פריהערען גלויבענס־ברידער אויפטרעטען. — הערר דר׳ שאָפפער שרייבט:

„עס גיבט אללערדינגס פערשיעדענע זאָרטען פאָן טייפלינגען: מאנכע „בעקעהרען" זיך דעם מאַטעריעללען פאָרטהיילס וועגען. זאָ פאָר פיעלען

ענטלאנג פיהר. איבעראלל זאה מאן הינטער דען קליינען פענסטערן ניינעריגע געזיכטער, אונד היער אָדער דא טראטען דיא בעוואָהנער זאָגאר אוים דער טהיר הינויס, אום דעם שעללען־געלייטע נאכצופאָרשען אונד צו זעהען, וו אָ דער שליטטען איינגעטליך האלטען ווערדע. . . עס גאב ענדליך איינמאל איינען שטאָפף צור אונטערהאלטונג, אונד מאן ביייטעטע איהן געוויססענהאפט אוים. וואר עס דאָך ניכט אונבעמערקט געבליעבען, דאס שמחה פאָללאק זעלבסט פאָר קירצעם דען דאָקטאָר אן דאס שטערבע־בעטט דעס אלטען מאָרשיירא היניבערגעבראכט האטטע!

אויך דיא ארמע ח נ ה וויששטע, אלס זיא פאָן פערן דיא העללען שליטטען־גלאָקען פערנאהם, איינע פענסטערשייבע ריין אב, ליעס דען קליינען קנאבען הינויסשויען, אונד בעהיעלט זעלבסט נאך רוים נעגוג איבריג, איינען פייפענדען בליק אויף דיא לאנדשטראססע צו ווערפען. איין רעכטער שרעק איבערפיעל זיא, אלס זיא דען יונגען פאָללאק ערקאננטע; דאס בלוט שטיעג איהר אינס געזיכט, אלס ע ר איהר אונד דעם קנאבען פריינדליך צוניקטע, אונד גלייך דאראויף פאָר דער הויזטהיר האלט מאכטע אונד פאָם שליטטען שפראנג. זיא קאָננטע זיך ניכט ענטשליעסען, איהן דרויססען צו בעוויללקאָממנען, זאָנדערן ריהרטע זיך ניכט פאָן דער שטעללע אונד וואַרטעטע אב, וואס ווייטער ערפאָלגען ווירדע. ער אבער שטאָנגטע רוהיג דיא פפערדע לאָז, בעהיעלט דיא לייגע אין דער האנד, טראט אנ׳ס פענסטער, קלאָפפטע אן אונד פראגטע: „איזט׳ס ערלויבט איינצוטרעטען, ליעבע ח נ ה?"

„דיא טהיר איזט אָפפען!" — אנטוואָרטעטע זיא איסווייכענד.

„איך האבע מיט דיר צו שפרעכען (זאגטע ער, אימער דעם קליינען קנאבען צוניקענד, וועלכער דאס פרעמדע געזיכט מיט איינער ש י י א בעטראכטעטע); דאַרף איך איינטרעטען?"

זיא בעזאנן זיך. — „איך וויללל ליעבער היניויסקאָממען (ענטגעגנעטע זיא דאנן אויפשטעהענד); וויר קאָננען פיעללייכט צום נ א כ ב א ר געהען, דעססען פ ר ו י א צו הויזע איזט!"

„ווארום צום נאכבאר? (פראגטע ער צוריק) איך האבע מיט דיר א ל ל י י ן צו שפרעכען. דאַרף איך קאָממען."

— זיא שוויעג אונד ער נאהם׳ס פיר צושטיממונג. שיטטעטע דען פפערדען פוטטער פאָר אונד טראט אינ׳ס הויז.

מיט איינעם הייטערן: „גוטען טאָג, ליעבע ח נ ה!" באָט פאָללאק דער פרויא דיא האנד. זיא רייכטע איהם פערלעגען דיא איהריגע, אָהנע דען קנאבען פאָם ארם צו לאססען, אונד ווארטעטע זיינע ווייטערען ערעפפנונגען אב. ער בעטראכטעטע זיא איינע ווייל, וויא זיא מיט ניעדערגעשלאגענען אויגען אונד געראָטהעטען וואנגען פאָר איהם שטאנד, אונד גלויבטע זיא נאָך ני ע זאָ שאָן געזעהען צו האבען! ער האָטטע איהר׳ס אם ליעבסטען גלייך זאגען מאָגען, היעלט זיך אבער דאָך צוריק אונד בעזאנן זיך אויף דיא איינלייטונג, דיא ער זיך אויסגעדאכט האטטע, אום אים רעכטען מאָמענט ניכט פערווירט צו ווערדען.

אונד זאָ פראגטע ער דענן, רעכט פערגניגט לאָכעלנד, מיט אללער זיכערהייט: „איך האָרע, דו ווילסט דיינע היטטע פערקייפען, ליעבע חנה? איזטס ריכטיג?"

זיא אטהמעטע ב ע ר ו ה י ג ט אויף; עס וואר אלזאָ איינפאך איין „געשאָפט", וואס איהן הערפיהרטע. — „עס איזט דאָפאָן דיא רעדע געוועזען (זאגטע זיא); וואָללען זיא מיר איינען קייפער צופיהרען?"

דאס וואר גערארע דיא אנטוואָרט, דיא ער ערוואַרטעט האטטע, אונד דיא זיינינע דאראויף וואר שאָן בערייט. — „אונד ווענן איך נון ז ע ל ב ס ט קויפען מאָכטע?" — פראגטע ער צוריק, אינדעם ער פריינדליך אונד צוגלייך איין וועניג שלויא מיט דען אויגען צווינקערטע.

עס לאג אין דעם טאָן, אין וועלכעם ער דיעזע פראגע שטעללטע, וויעדער עטוואס, דאס דיא ארמע, טוגענדהאפטע ח נ ה שטוטציג מאכטע. זיא זאה איהן פאָרשענד אן אונד קאָננטע נור אום זאָ וועניגער אוים איהם ק ל ו ג ווערדען.

„זיא ז ע ל ב ס ט וואָללען זיא קויפען? (וויעדערהאָלטע זיא מיט דעם אויסדרוק דעס צווייפעלס) וואס זאָללטען זיא וואָהל מיט איינער זאָלכען היטטע א נ פ א נ ג ע ן וואָללען?"

„דאס קאנן יא איך, אלס פערקייפערין, גלייכגילטיג זיין (מיינטע ער), איך צאָהלע איינען גוטען פרייז, אונד איך איזט געהאָלפען."

„עס געהט ניכט (זאגטע זיא נאָך איינער ווילע ערנסט), דאס גערייכט ערלויבט עס ניכט! ווענג׳ס אבער אויך גינגע, זאָ ווירדע איך וויססען, דאס עס ניכט איהרע אבזיכט זיין קאנן, דאס גרונדשטיק צו ערווערבען, דאס איהנען גאנץ אוננוטץ וואָרע. איך פערשטעהע זיא וואָהל; זיא האבען איין גוטעס הערץ אונד וואָללען מיך ניכט אין נאָטה לאססען, וויל זיא מיינעם מאננעס פריינד וואַרען, אונד פיעללייכט זאָ פיעל איבריג האבען, אום איין גוטעס ווערק טהון צו קאָננען."

(פאָרטזעטצונג פאָלגט.)

טערנעהמען. (דיא מעלדונג איבער דיא בעפאָר-
שטעהענדע רייזע דעם רוסישען הערשער-פּאארעס
נאך דער קרים אונד נאך דעם קויקאזוס האט אונ-
פערקעננבאר איינע „פּאָליטישע שפּיטצע“. אויך דיע-
זע מעלדונג צאָהלט צו דען „פריעדענס-היכעלייען“
רוסלאנדס. ווער שאָן יעטצט בעשטיממונגען טריפפט
פיר זיינע זאָממער-אויספליגע, דענקט געוויס ניכט
אָן איינען קריעג, דער דאָך אללע דעראַרטיגע רייזע-
פּראָיעקטע איבער דען הויפען ווערפען מיסטע! אין
דיעזער ווייזע וויל מאן אלזאָ דער וועלט איינרעדען,
דאס קאיזער אלעקסאנדער אין וואהרער „פריע-
דענס-ענגעלי זייא, דעם דיא לוסט נאך איינעם קריע-
גע גאר ניע אין דען זינן געקאָממען! ווער זיך היע-
דורך טיישען לאָסט, דעם איזט ענטשיעדען ניכט צו
העלפען.)

* (פאָם דייטשען קראָנ-פּרינצען.)
מאן טעלעגראפירט אויס בערלין פאָם 21. יאנער:
דער קראָנ-פּרינץ ווירד נאך איינגעגאנגענער אמט-
ליכער מיטטהיילונג אויס סאנ-רעמאָ אנפאנגס מאי
צוריקקעהרען, אום דער האָכציט דעם פּרינצען היינ-
ריך ביי צו-וואָהנען. (דאס איזט געוויס דאס אונטריג-
ליכסטע צייכען פיר דיא בעססערונג דעם געזונד-
הייטס-צושטאנדעס דעם עדלען דייטשען קראָנ-
פּרינצען.)

* (יידישע וואָהלטהאָטיגקייט.)
פרויא וויטטווע קאטהארינא שטיין עריכטעטע,
צום אנדענקען אַן איהרען פערשטאָרבענעז גאטטען
נאמהאן שטיין, אים פעסטער איזר' קנאבענ-
וואיזענ-הויזע איינע שטיפטונג פאָן 3000 גולדען.

* (איינע אייסערונג ביסמארקס.)
דער דייטשע רייכסקאנצלער אייסערטע זיך ווי
פאָלגט: „איך העגע דיא האָפפנונג, דאס וויר 2 ביז
3 יאהרע קיינען קריעג צו בעפירכטען האבען. פיר
דיעזעס יאהר מאָכטע איך דיעס וואָהל מיט
ציעמליכער בעשטיממטהייט אנגעהמען, דאָך איך
האבע דיעס יא אייך אים יאהרע 1870 געגלויבט אונד
דאָך קאם דער קריעג!“ (וואָרום פאָדערט מאן
דענן אין דייטשלאנד נייעדינגס 270 מילליאָנען צו
מיליטאָרישען צוועקען?)

* (באראָן הירש אונד דיא טיר-
קישע רעגיערונג.) אויס קאָנסטאנטינאָפּעל
ווירד פאָם 21. דיעזעס טעלעגראפירט: דיא אונטער
פאָרזיטץ סאיד פּאשאס איינגעזעטצטע גייע
קאָממיססיאָן צור פּריפונג דער דיפפערענצען מיט
באראָן הירש בעשטאנד, אויסער דעם פאָרזיט-
צענדען, נאָך אויס האססאן פעהמי פּאשא אונד דעם
מיניסטער דער אָפפענטליכען ארבייטען, ציהני פּא-
שא. דיא קאָממיססיאָן בעאנטראגטע, דיא אָבוואל-
טענדען דיפפערענצען דורך איין „פריינדשאפטליכעס
איבעראיינקאָממען“ צו רעגעלן, אונד וועדער איין

„שיעדס-געריכט“, נאָך דיא אָרדענטליכען געריכטע
אנצורופען! (געוויס זעהר קלוג! בעססער איין מא-
גערער אויסגלייך, אלס איין פעטטער פּראָצעס!)

* (שטאָקער — היגויס געוואָרפען.)
אויס בערלין ווירד פאָם 24. דיעזעס טעלעגראפירט:
שטאָקער ווארדע אויס דער בעקאנגטען עוואנגע-
לישען שטאדט-מיססיאָן, וואָהין ער זיינע אנטי-סע-
מיטישען אומטריעבע פערפפלאנצט האטטע, אויס-
געשלאָססען. זיין נאכפאָלגער ווירד פילוס
קאססעל זיין, דער אָבגלייך געטויפטער יודע, איין
ווארמעס הערץ פיר זיינע פריהערען גלויבענס-גע-
נאָססען בעקונדעט.

* (דיא יודען אין רומאָניען.) אויס
בוקארעסט ווירד פאָם 24. דיעזעס טעלעגראפירט:
דער קאססאציאָנס-האָף האט אין לעטצטער אינ-
שטאנץ ענטשיעדען, דאס דיא אין רומאָניען געבאָ-
רענע יודען אלס פרעמדע צו בעטראכטען זינד!
(וועלכע זינד זאָגאָך אלס איינהיימישע צו
בעטראכטען?)

* (ווידער איין ווייב געגען דען
אייגענען מאנן!) אין פאָריגער נוממער הא-
בען וויר דיא שוין-פאָללע מיטטהיילונג געבראכט,
דאס איין יידישעס ווייב אין נאטא-פאלווא (זעמפלי-
נער קאָמיטאט) איהרען אייגענען מאנן, אים אויגענ-
בליקע איינער גייסטעס-שטאָרונג, מיט איינעם קי-
בענ-מעססער אומגעבראכט האט! — איין פאסט
גלייכער פאלל האט זיך אין וויען ערארייגנעט. עס
ווירד דעם „פעסטער ללאָיד“ פאָם 23. דיעזעס היע-
ריבער פאָלגענדעס טעלעגראפירט: דער ביים פאָסט-
אמטע אויף דער נאָרד-באהן אין וויען בעדיענסטעטע
יודע, עדוארד העללער, בעוואָהנטע מיט זיינער
עטווא 30 יאָהריגען פרויא איינע וואָהנונג אין דער
ליכטענויער-גאססע. היינטע קורץ נאך מיטטערנאכט
ערהאָב זיך נון דיא פרויא אויס איהרעם בעטטע,
ערגריפף איינען צום צערשלאגען פאָן קאָהלען בע-
שטיממטען האממער אונד פיהרטע איינען שטאר-
קען היעב נאך דעם קאָפּפע איהרעס, אויף דעם דיוואן
שלאפענדען מאננעס. דיעזער האטטע טראָטץ דער
שווערען פערלעטצונג נאָך דיא קראפט, אויס דעם
צימער צו איילען אונד נאך הילפע צו רופען, וואָ-
דורך דיא פרויא פאָן ווייטערען טהאטליכקייטען אב-
געהאלטען ווארדע. שפּאָטער ווארדע זיא דורך פּאָ-
ליציי-אָרגאנע פעסטגענאָממען. דער הערביגערו-
פענע ארצט, דר' בערדאך, בעציכנעטע דיא
פערוואונדונג העללער'ס אלס איינע בעדענקליכע,
אונד קאָנסטאטירטע ביי דער אטטענטאָטערין זימפּ-
טאָמע איינער „גייסטעס-שטאָרונג“. ביי דער פּאָלי-
צייליכען איינפערנאהמע ערצאָהלטע דיא העללער,
דאס זיא איהרען מאנן, וויל ער העפטיג שנארכטע,
נור וועקען וואָללטע! — נאכטראָגליך ווירד נאָך

געמעלדעט: פרויא העללער וואר שאָן פריהער לאָנ-
גערע צייט הינדורך אים אירענ-הויזע, ווארדע יע-
דאָך אלס „גענעזען“ ענטלאססען, וואָרויף זיא ווידע-
דער מיט איהרעם מאננע געמיינשאפטליך וואָהנ-
טע. דיא אונגליקליכע וואר יעדאָך שטעטס פאָן
אייפערזוכט געפלאגט; זאָ אָפט איהר מאנן אום איי-
נע ½ שטונדע שפּאָטער נאך הויזע קאם, אלס זיא
איהן ערוואַרטעט האטטע, גאב עס אים הויזע איי-
נען פורכטבארען שקאנדאל. אויך דיעסמאל וואר
העללער עטוואס שפּאָט נאך הויזע געקאָממען; דער
וואהנזינן קאם ביי דער פרויא אין פאָלגע דער
אויפרעגונג צום אויסברוכע, אונד זיא פּעראיבטע גע-
גען איהרען מאנן דאס שרעקליכע אטטענטאט.

* (זאָנדערבארע רעליגיאָנס-גע-
ברייכע אין אבעססיניען.) בעקאנטליך
בעפינדעט זיך געגענוואָרטיג איטאליען מיט אביססי-
ניען אין איינען קריעג, וואָדורך דיא איננערען צו-
שטאָנדע אונד קולטוס-פערהאָלטניססע דיעזעס
נאָרד-אפריקאנישען שטאאטעס אימער מעהר צור
אללגעמיינען קעננטניס געלאנגטען. איין איטאליעני-
שעס בלאטט פעראָפפענטליכט פאָם קריעגס-שוי-
פּלאטצע אין אבעססיניען פאָלגענדען מערקווירדיגען
בעריכט: „קאָניג יאָהאננעס, דער דען טיטעל „נעגוס“
פיהרט, איזט אין דער שטאדט אקזום איינען
גאנצען טאג אונד איינע נאכט אים געבעטע פאָר
דער אומפאססונגס-מויער, וואָ מאן דיא „היילינע בונ-
דעס-לאדע“ אויפבעוואהרט, געבליעבען. אם אנדערען
טאגע נאך זאָננענ-אויפגאנג איזט ער אין דען טעמ-
פעל איינגעטרעטען. ער ווארדע דאָרט פאָן דען
הייפטלינגען דער יידישען שטאממע עמפפאנגען,
וועלכע איהם דאנן דיא „שאטצע דעם היילינטהומס“
צור בעשטייטונג דער קריעגס-קאָסטען איינהאָנ-
דיגטען. אין דער מיטטע „בלוטיגער אָפפער“, דיא
נאך דעם אלטען ריטוס דער יודען דארגעבראכט
ווארדען, האט דער נעגוס געשוואָרען, דיא אונגלי-
ביגען איטאליענער אויסצוראָטטען, אונד האט ער
צוגלייך אויך זיינעם ביזהעריגען טיטעל „נעגוס נעג-
העפט“ (קאָניג אללער קאָניגע), אויך דען טיטעל:
„פערניכטענדעס שווערט סאלאָמאָ'ס“, היגצוגעפיגט.“
צור ערקלאָרונג דיעזער זאָנדערבארען דעפּעשע בע-
מערקט דער איטאליענישע קאָררעספּאָנדענט פאָל-
גענדעס: „דיא שטאדט אקזום איזט אוראלט.
נאך אבעססינישען קוועללען זאָלל דיעזעלבע שאָן
צור צייט דעם ערסטען יידישען טעמפּעלס עקסיס-
טירט האבען. זיא וואר אויך איינע לאנגע צייט דיא
רעזידענץ-שטאדט דער אבעססינישען הערשער. וויא
אין דען גריעכיש-רוסישען קירכען, זאָ גיבט עס אויך
אין דען אבעססינישען איין „אללערהיילינסטעס“, דאס
זיך גלייך הינטער דעם אלטארע בעפינדעט, אונד
דאס נור דער פריעסטער אללײן בעטרעטען

„נייע יידישע פעסטער צייטונג“

פאָלליעטאָן.

דער פערשאָללענע.

איינע וואהרע געשיכטע אויס דעם 16. יאהרהונדערטע.

פאָן דר' מארקוס היילפרין.

(15-טע פאָרטזעטצונג.)

„ווילסט דוא דיר עטווא איינע פישער-היטטע קויפען?
פיעללייכט צור זאָממער-וואָהנונג, וויא דיא רייכען קויפ-
לייטע אין דען שטאָדטען? זאָ ווייט זינד וויר דענן דאָך
נאָך ניכט.“

„דוא ווייסט, מוטטער, דאס איך מיט יוסף מאָרטיירא
בעפריינדעט וואר!“— זאגטע שמחה קורץ.

„אָך! דאס איזט לאנגע הער! (ריעף דיא מוטטער)
ער האט זיך וועניג גענוג אום דיך בעקיממערט.“

„דאס האט זיינע גוטען גרינדע געהאבט, מוטטער!
(ערווידערטע שמחה מיט ענטשיעדענהייט), אונד יעטצט
איזט ער טאָדט.“

„אונד דיא חנה איזט וויטווע!“ — פלאטצטע זיא
אינגריממיג הערויס.

„יא וואָהל! אונד אין זעהר טרויריגען אומשטאָנדען!“
— זאגטע שמחה.

„דיא דיך דאָך האָפפענטליך ניכט בעשווערען? (בע-
מערקטע דיא מוטטער) ווארום גינג איהר מאנן צור זעע
אונד ליעס זיינע פאמיליע אים שטיך? אבער דאס זאָללטע
אללעס איין אנזעהען האבען, אלס אָב זיא רייכע לייטע
ווארען! וועגן מאן דיא חנה אין איהרעם שטאאט צור סינא-
גאָגע געהען זאה —“

„לאס דאס, מוטטער (אונטערבראך ער זיא) איך האָרע
ניכט גערן איבעל פאָן איהר רעדען.“

„אונד איך ווערדע דאָך וואָהל נאָך מיינונג
זאגען קאָננען!“ — פוהר זיא העפטיג אויף.

„אבער איך ווערדע טהון קאָננען, וואס איך פיר גוט
בעפינדע!“ — אנטוואָרטעטע שמחה העפטיג.

„אונד וואס ווירד דאס זיין?“ — פראגטע דיא אלטע
שפּאָטטיש.

„דאס זאָללסט דוא ערפאהרען, וועגן איך זעלבסט
דאריבער אים קלארען בין!“ — זאגטע ער אונווילליג, אינ-
דעם ער זיך צום געהען אבוואנדטע.

„פוילע פישע! (ריעף דיא אלטע מוטטער איהם נאך)
מאכע מיר קיינע דוממהייטען, שמחה, דאס ראטהע איך דיר!
וויר קאָננטען אונס זאָנסט זעהר ערנסטליך ערצירנען!“

„דאס זאָללטע מיר לייד טהון!“ — אנטוואָרטעטע
ער, שאָן דיא טהירע אָפפנענד, אונד גינג מיט שנעללען
שריטטען אויף דען האָף, וואָ דער קנעכט מיט דעם פוהר-
ווערק וואָרטעטע.

מאדאמע פאָללאק שטעמטע דיא האָנדע אין דיא
זייטען אונד זאה איהם אָרגערליך אויס דעם פענסטער נאך.
„איך גלויבע, דער יונגע וואָרע טאָלל גענוג —“ ברומטטע
זיא פערביססען אין זיך היניין, אָהנע איהרע בעפירכטונג
פאָלליג אויסצושפּרעכען, דאס איהר זאָהן טאָלל גענוג זייא,
אום דיא חנה צו הייראטהען!

דער יונגע שמחה פאָללאק האטטע דיעזען שטורם
פאָרהערגעזעהען; ער שיטטעלטע איהן פרייליך עטוואס דורך
אונד זעטצטע איהן אנפאנגס אין איינע אונבעהאגליכע,
פראָסטיגע שטימונג. אלס ער אבער ערסט איבער דיא

פרייע אייזפלאָכע הינויסוויזטע, מיט זיך זעלבסט אלליין,
גאנץ זיין איינענער הערר, ווארף ער דען אונמוטה לייכט פאָן
זיך אב, אונד זעטצטע זיך אין זיינעם ענטשלוס נור אום זאָ
מעהר פעסט, אינדעם ער פאָר זיך הין מורמעלטע: „מיינע
מוטטער זאָלל ערפאהרען, דאס איך איהרער צוכט-רוטהע
גאָנצליך ענטוואכסען בין. נון געראדע, וויל זיא'ס ניכט וויל!
איך ווערדע צייגען, דאס איך מיינען קאָפף אונד מיין הערץ
פיר מיך האבע!“

וויא עס פאָן נאטור נטהעריגען אונד שוואכען מענ-
שען אָפט געהט, דאס זיא דיא מאנגעלנדע ענערגיע דעם
כאראקטערס דורך איינענזינן אויפצו-וויעגען זוכען, זאָבאלד
זיא איינמאל אין איינער איינצעלנען זאכע פאָן איינער בע-
זאָנדערס שטארקען נייגונג געשפּאָרנט ווערדען, זאָ פער-
שטייפטע זיך נון אויך דער יונגע שמחה פאָללאק זאָ פעסט
אויף זיינען פּלאָן, דאס דיא בעסטען גרינדע איהן פאָן דער
פערפאָלגונג דעסזעלבען ניכט האָטטען אבבריינגען קאָננען.
דאס אבער דיא גרינדע זיינער מוטטער קיינעסוועגס דיא
בעסטען וואָרען, זאָנדערן פאָן איינעם זעהר ענגהערציגען
גייסטע איינגעבלאזען ווירדען, גלויבטע ער פאָן פאָרנהערײן
אננעהמען צו קאָננען. זיינע מוטטער פראגטע ביי אללעם,
וואס זיא טהאט אָדער גוט היעס, נור אימער נאך דעם
„פאָרטהייל“, אונד איהם קאם עס אויף הערצענס-בעפריע-
דיגונג אן. זאָ קאָננטען זיא, אין דיעזעם אויגענבליק וועג-
ניגסטענס אונד אין דיעזער אנגעלעגענהייט, אינמאָגליך צו-
זאממענשטיממען.

עס מאכטע אין דעם איינזאמען דאָרפע איינינעס אויפ-
זעהען, אלס דער יונגע פאָללאק זיינע מונטערען פפערדע
אויף דאס אופער הינויף לענקטע אונד דיא דאָרפשטראססע